راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد و ارتباط آن با ویژگی‌های فردی و سوابق تحصیلی آنها

طلعت خدیوزاده، علی‌اکبر سیف، ناصر ولایی

چکیده

مقدمه. شناخت راهبردهای مطالعه و یادگیری، گامی اساسی برای مداخلات آموزشی است. این پژوهش با هدف تعیین راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد و ارتباط آن با ویژگی‌های فردی و سوابق تحصیلی آنها و مقایسه نیم‌رخ راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان مشهد با نمونه هنجاری دانشجویان آمریکا انجام شد.

روش‌ها. در این مطالعه توصیفی- تحلیلی، ٤١٢ دانشجوی سال اول تا سوم رشته‌های پزشکی، دندان‌پزشکی و داروسازی، به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و تصادفی انتخاب شدند. پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری وین‌اشتین که حاوی ۱۰ حیطه بود، توسط دانشجویان تکمیل شد. نیمرخ راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان با جدول نمونه هنجاری دانشجویان آمریکا مقایسه گردید. مقایسه گروه‌های دانشجو با آزمون من‌ویتنی و کروسکال والیس مورد تحلیل قرار گرفت.

نتایج. میانه نمرات دانشجویان در سه مقیاس راهبردهای آزمون، نگرش و کنترل اضطراب بیشترین مقادیر را داشت که برابر ۳۳، ۳۲ و ۳۱ (از حداکثر نمره ٤٠) بود و در انتخاب ایده اصلی، کمترین نمره را داشت که برابر ۱۹ بود. میانه نمرات حیطه‌های مختلف راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان در رشته‌ها و پایه‌های تحصیلی مختلف با یکدیگر تفاوت معنی‌داری نداشت. نمرات دانشجویان مورد مطالعه در راهبردهای آزمون معادل صدک ۸۰ و در کنترل اضطراب و تمرکز معادل صدک ۷۵ و در فعالیت‌های انگیزشی معادل صدک ۱۵ نمونه هنجاری دانشجویان آمریکا بود.

بحث. عملکرد دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در استفاده از راهبردهای آزمون، کنترل اضطراب و تمرکز و سطح پایین فعالیت‌های انگیزشی آنان خوب بود. استفاده از پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری وین‌اشتاین در تعیین حیطه‌های قوت و ضعف مطالعه دانشجویان توصیه می‌شود.

واژه‌های کلیدی. راهبردهای مطالعه، یادگیری، دانشجو، ویژگی فردی، سوابق تحصیلی.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۸۳؛ ۴(۱۲): ۵۳-۶۱

مقدمه

یادگیرندگان در هنگام روبرو شدن با انواع تکالیف یادگیری، از راهبردهای مشخصی برای یادگیری استفاده می‌کنند. راهبردهای مطالعه و یادگیری، شامل افکار و رفتارهای نهان و آشکاری است که با موفقیت در یادگیری مرتبط هستند و می‌توانند از طریق مداخلات آموزشی تغییر یابند. محققین، این راهبردها را در چند طبقه، که عملکرد آنها را تعیین می‌کند، دسته‌بندی کرده‌اند(۱).

مطالعات انجام شده در حیطه روانشناسی شناختی نشان داده است که راهبردهای مطالعه و یادگیری، با تسهیل یادگیری، عملکرد تحصیلی دانشجویان را بهبود می‌بخشد(۲). شناخت این راهبردها، گامی‌اساسی برای مداخلات آموزشی مناسب می‌باشد(۳) و موفقیت دانشجویان را از طریق تعیین نقاط قوت و ضعف مطالعه و تأمین مداخلات مناسب ارتقا می‌بخشد(٤). پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری که به وسیله وین‌اشتین

آدرس مکاتبه. طلعت خدیوزاده، (عضو هیأت علمی)، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد.
e-mail. t_khadivzadeh@mums.ac.ir
دکتر علی‌اکبر سیف، استاد دانشگاه علامه طباطبایی و مهندس ناصر ولایی، عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی.
این مقاله در تاریخ ۸۲/۱۱/۲۹ به دفتر مجله رسیده و در تاریخ ۸۳/۸/۱۸ پذیرش گردیده است.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]

(Weinstein) در سال ۱۹۸۷ تـألیف شـده، یکـی از کامـل‌تـرین ابزارهای تشخیصی در این زمینه اسـت. ایـن ابـزار بـه منظـور اندازه‌گیری میزان استفاده دانشجویان از راهبردهای مطالعـه و یادگیری طراحی شده است.

در دانشـگاه تگـزاس، ایـن پرسشـنامه در مشـاوره‌هـای تحصیلی، به عنوان ابزاری تشخیصی برای شناسایی حیطه‌های نقـص در مطالعـه و یـادگیری و بـویژه در دانشـجویانی کـه شکست‌های تحصیلی جزئی یا شدید دارند، به منظـور شـناخت مشـکلات یـادگیری آنـان و تصـمیم‌گیـری در مـورد مـداخلات آموزشی مناسب و ارائه دوره‌های «یادگیری» به کـار مـی‌رود. سالانه حدود ۱۰۰۰ دانشجو در این دوره‌ها وارد مـی‌شـوند(۵). آمار بالای اُفت تحصیلی بـه صـورت تـرک تحصـیل، اخـراج و توقف در تحصیل، از نظـر هزینـه آموزشـی، هـر سـاله خسـارات زیادی را به آموزش عالی در کشور مـا و سـایر کشـورهای جهـان وارد می‌کند(٦). شناسایی عوامل مرتبط با اسـتفاده دانشـجویان از راهبردهای مطالعه و یادگیری، می‌تواند تفاوت‌های مشاهده شده در میزان یادگیری و موفقیت تحصیلی را تا حدی توجیه نمایـد. بـا توجـه بـه مشـاهده نشـدن پژوهشـی مشـابه در کشـور و مشـخص نبـودن راهبردهـای مطالعـه و یـادگیری دانشـجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی ایـن پـژوهش بـا هـدف تعیـین راهبردهای مطالعه و یادگیری و ارتباط آن با مشخصات فردی و تحصیلی دانشجویان و مقایسه میانه نمره دانشجویان در هر یک از حیطه‌های فوق با منحنی هنجار شده راهبردهای مطالعـه و یادگیری دانشجویان در کشور آمریکا انجام شده است.

روش‌ها

مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی- تحلیلـی اسـت کـه در دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شده است. نمونه پژوهش را ٤١٢ نفر از دانشجویان سال‌های اول تا سوم رشته‌هـای پزشـکی، دندان‌پزشکی و داروسازی تشکیل می‌دادند که به روش طبقه‌ای و تصادفی انتخاب شدند. دانشجویان خارجی از مطالعه حذف شدند. اطلاعـات بـه وسـیله پرسشـنامه راهبردهـای مطالعـه و یـادگیری وین‌اشتاین جمع‌آوری شد. این پرسشنامه نقاط قـوت و ضـعف مطالعه و یادگیری دانشجویان را در ده حیطه بررسی می‌کنـد کـه شامل نگرش، انگیزش، کنترل وقـت، اضـطراب، تمرکـز، پـردازش اطلاعات، انتخاب ایده اصـلی، راهنمـای مطالعـه، خودآزمـایی و راهبردهای آزمون است(۱).

مقیاس نگرش، نگرش علاقه دانشجویان را نسبت به دانشـکده و تحصیل بررسی می‌کند. مقیـاس انگیـزش متمرکـز بـر سـطح پشتکار خودتنظیمی و تمایل به سخت‌کوشی در انجـام وظـایف تحصیلی می‌باشد. کنترل وقت، برنامه‌ریزی مناسب بـرای اسـتفاده از وقت برای تمام وظایف تحصیلی را نشان می‌دهد.

مقیاس اضطراب، نگرانی دانشجویان را در مورد مدرسـه و عملکرد آنان در مدرسه نشان می‌دهد.

مقیاس تمرکـز، توانـایی دانشـجو بـرای توجـه بـه وظـایف تحصیلی و دروس را نشان می‌دهد.

مقیاس پردازش اطلاعات، اسـتفاده از بسـط، پـایش میـزان درک و استدلال را نشان می‌دهد.

مقیاس انتخاب، ایده اصلی متمرکز بر توانایی دریافت نکـات مهم درس در مطالعه کلاس درس است.

مقیاس راهنمای مطالعه، متمرکز بر اسـتفاده از تکنیـک‌هـای حمایت‌کننده یا موادی اسـت کـه بـه یـادگیری و نیـز بـه خـاطر آوردن اطلاعات کمک می‌کند.

مقیاس خودآزمایی، تلاش برای مرور و آماده شـدن بـرای کلاس و امتحان را بررسی می‌کند.

مقیاس راهبردهای آزمون، راهبردهای آمـاده‌سـازی بـرای آزمون و نحوه پاسخ‌دهی در آزمون را بررسی مـی‌کنـد. نمـره کل این پرسشنامه محاسبه نمی‌شود، چون این پرسشـنامه یـک ابزار تشخیصی بـرای تعیـین مشـکلات یـادگیری در ده حیطـه متمایز می‌باشد(۱).

برای تهیه ویرایش فارسی پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری، پرسشنامه به دقت ترجمه شد و محتـوای پرسشـنامه توسط ۷ نفر از اساتید رشته‌های علوم تربیتی و ۳ استاد زبـان انگلیسی بررسی و تأیید شـد و ۳ مطالعـه مقـدماتی بـه منظـور اطمینـان از درک دانشـجویان از مفـاهیم پرسشـنامه و تعیـین پایایی آن صورت گرفت. همبسـتگی بـین داده‌هـای حاصـل از اجرای پرسشنامه به روش مصاحبه و خود ایفا تعیین شـد کـه با$r=۰/۹٦$ بین داده‌ها، همبستگی وجـود داشـت. دریـک آزمـون مجدد به روش خودایفا ۳۰ نفر از دانشجویان پرسشنامه را بـه فاصله ۲ هفته پر نمودند، ضریب همبستگی بین نمـرات حاصـل از ۲ بار اجرای آزمون برای ده حیطه فوق‌الذکر به ترتیب برابر: ۰/۷۷، ۰/۸۹، ۰/۷۳، ۰/۷۹، ۰/۸٦، ۰/۸۹، ۰/۸۲، ۰/۸۱، ۰/۹۱ و ۰/۹٤ بود. با انجام اصلاحات لازم، پرسشنامه برای استفاده در این مطالعه آماده گردید. ویژگی‌های فردی و سـوابق تحصـیلی

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]

دانشجویان از پرونده‌های تحصیلی آنان استخراج گردید.

به منظور گردآوری داده‌ها، لیست کلیه دانشجویان سالهای اول تا سوم (دوره علوم پایه و فیزیوپاتولوژی) رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی تهیه شد که با توجه به جدا بودن کلاس‌های دختران و پسران، ۱۲ کلاس راشامل می‌شد. پژوهشگر با هماهنگی قبلی با اداره آموزش و اساتید دروس و دانشجویان کلاس‌ها، برای گرفتن نیم ساعت از وقت پایانی کلاس، در یکی از جلسات کلاس درس حاضر می‌شد و با بیان اهداف و اهمیت پژوهش و توجیه دانشجویان، پرسشنامه را در اختیار واحدهای پژوهش که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند، قرار می‌داد. پر کردن پرسشنامه‌ها بطور متوسط ۲۰ دقیقه به طول می‌انجامید. در صورت غیبت واحدهای پژوهش در کلاس، با دعوت از آنان برای شرکت در جلسات جداگانه، پژوهشگر پرسشنامه را در اختیار آن قرار می‌داد تا تکمیل نمایند. دانشجویان خارجی و نیز پرسشنامه‌هایی که با بررسی سؤالات کنترل، با دقت کافی پر نشده بودند، از مطالعه حذف شدند. این موارد شامل دادن پاسخ‌های متناقض به سوالات کنترل و علامت زدن مقیاس روبروی ردیف‌های خالی بود.

پرسشنامه شامل ۷۷ ماده آزمون بود که واحدهای پژوهش پس از مطالعه هر یک از آنها، با علامت‌گذاری بر روی مقیاس رتبه‌بندی مقابل آن مشخص می‌کردند که مورد بیان شده تا چه حد در مورد آنان صدق می‌کند(۵). دامنه نمرات در نه حیطه بین ۸ تا ۴۰ و در حیطه انتخاب ایده اصلی بین ۵ تا ۲۵ متفاوت بود. هر حیطه پرسشنامه شامل ۸ سؤال و تنها حیطه انتخاب ایده اصلی دارای ۵ سؤال بود.

برای پردازش اطلاعات و تعیین میانگین نمرات دانشجویان در حیطه‌های مختلف، از روش‌های آمار توصیفی استفاده شد. از آزمون کروسکال والیس (Kruskal Walis) و من‌ویتنی (Mann-Whitney) برای مقایسه نمرات راهبردها در گروه‌های مختلف دانشجویان، با توجه به فاصله‌ای بودن نمرات هر مقیاس که حاصل جمع نمرات حاصل از مقیاس رتبه‌بندی است، استفاده شد. میانه نمرات راهبردهای مختلف با میانه نمرات هنجاری دانشجویان آمریکا مقایسه گردید.

نتایج

از ٤١٢ نفر دانشجو، ٢٢٥ نفر (٥٤/٦ درصد) در رشته پزشکی، ١٢١ نفر (٢٩/٤ درصد) در رشته دندانپزشکی و ٦٦ نفر (١٦ درصد) در رشته داروسازی تحصیل می‌کردند. ٢١٤ نفر (٥١/٩ درصد) از آنان دختر و ١٩٨ نفر (٤٨/١ درصد) پسر بودند. میانگین سنی آنها ١/٩ ± ٢١/١ سال بود. صدک پنجاهم نمرات راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان در نه حیطه مذکور که حداکثر نمره ٤٠ داشت، بدین شرح بود: نگرش ٣٢، انگیزش ٢٥، کنترل وقت ٢٤، کنترل اضطراب ٣١، تمرکز ٢٩، پردازش اطلاعات ٢٩، راهنمای مطالعه ٢٤، خودآزمایی ٢٤، راهبردهای آزمون ٣٣ و در حیطه انتخاب ایده اصلی که حداکثر ٢٥ نمره داشت، ١٩ بود.

بین صدک پنجاهم راهبردهای مورد استفاده دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی، اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد. راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان سالهای اول، دوم و سوم اختلاف معنی‌دار نداشتند. همان گونه که جدول یک نشان می‌دهد، دختران نمرات بالاتری از مقیاس نگرش (p=٠) و پسران نمرات بالاتری در انتخاب ایده اصلی (p=٠/٠٢٥) کسب کرده بودند.

جدول دو نشان می‌دهد، نمره دانشجویانی که سابقه مشروط شدن در حداقل یک ترم تحصیلی را داشتند، در مقیاس اضطراب، پردازش اطلاعات، انتخاب ایده اصلی، خودآزمایی و راهبردهای آزمون در مقایسه با دانشجویانی که سابقه مشروط شدن نداشتند بطور معنی‌داری کمتر بود. نمودارهای ١ و ٢، راهبردهای مورد استفاده دانشجویان مرود بررسی را در مقایسه با جدول هنجاری آمریکا نشان می‌دهد.

جدول ١. مقایسه راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی مشهد

راهبردهای مطالعه و یادگیری	میانگین رتبه پسران	میانگین رتبه دختران	Z	P
نگرش	٢٢١	٢٧٨/٧٦	-٤/٤٥٤٦	٠/٠٠٠٠
انگیزش	٢٤٩/٢٧	٢٥٤/٣٥	-٠/٣٩١١	٠/٦٩٥٧
کنترل وقت	٢٤٢/٥٥	٢٦٠/١٦	-١/٣٥٦٥	٠/١٧٤٩
اضطراب	٢٤٦/٤١	٢٥٦/٨٣	-٠/٨٠٣١	٠/٤٢١٩
تمرکز	٢٤٧/٢	٢٥٦/١٤	-٠/٦٨٨٤	٠/٤٩١٢

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]

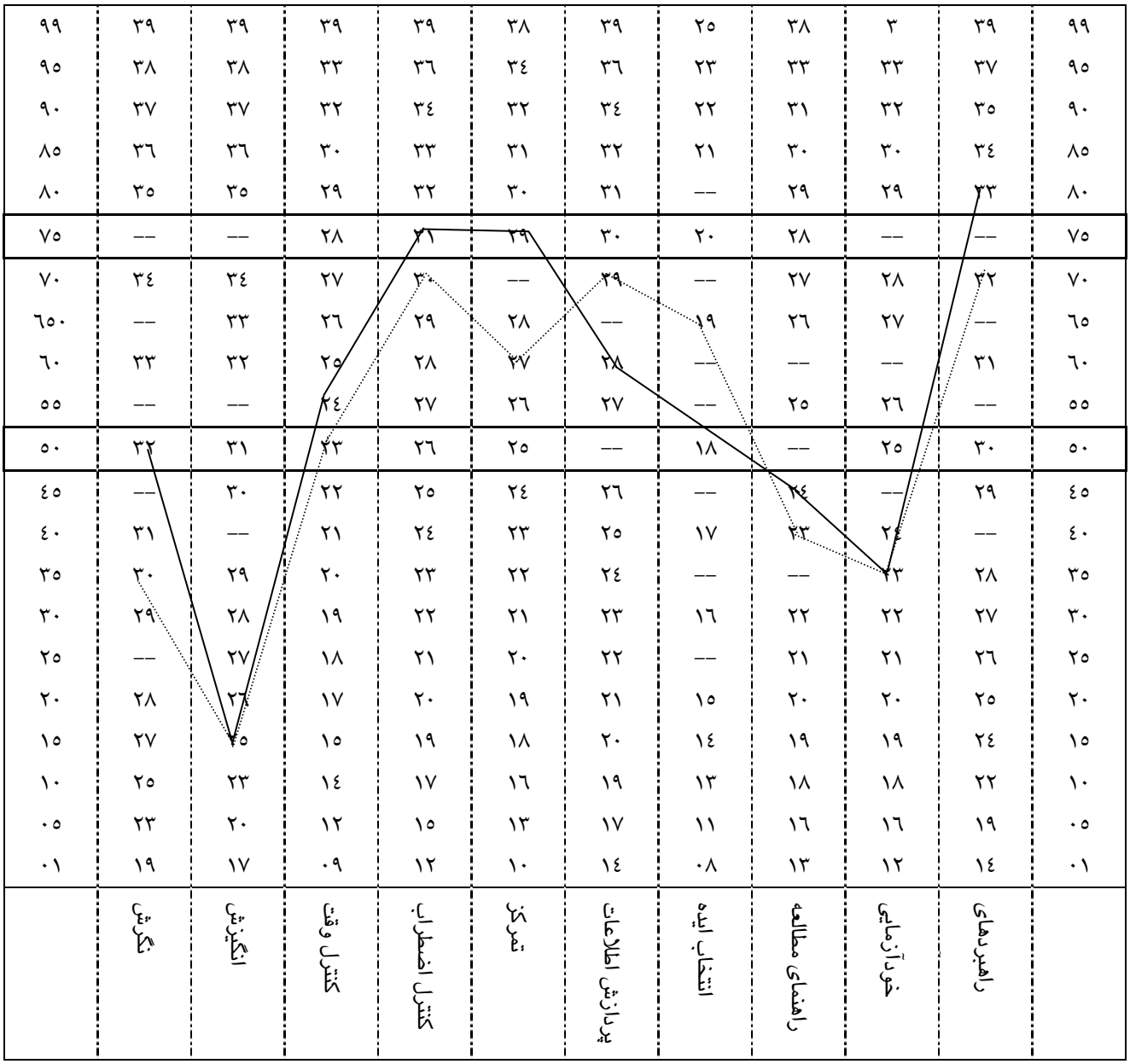
پردازش اطلاعات	۲۵۶/۸۳	۲۴۷/۸۳	-۰/۶۹۳۹	۰/۴۸۷۷
انتخاب ایده اصلی	۲۶۵/۳۹	۲۳۶/۴۸	۲/۲۳۵۵	۰/۰۲۵۴
راهنمای مطالعه	۲۴۳/۳۶	۲۵۹/۴۶	-۱/۲۴۰۵	۰/۲۱۴۸
خودآزمایی	۲۵۰/۹۱	۲۵۲/۹۴	-۰/۱۵۵۹	۰/۸۷۶۱
راهبردهای آزمون	۲۴۲/۸۵	۲۵۹/۹	-۱/۳۱۴۳	۰/۱۸۸۷

میانه نمرات دانشجویان ما در مقیاس راهبردهای آزمون معادل صدک ۸۰ و در مقیاس‌های اضطراب و تمرکز معادل صدک ۷۵ نمونه هنجاری آمریکا بود که بیانگر استفاده بیشتر از راهبردهای آزمون، اضطراب کمتر و تمرکز بیشتر در دانشجویان مورد بررسی می‌باشد. نمرات دانشجویان ما در مقیاس انگیزش معادل صدک ۱۵ و در خودآزمایی معادل صدک ۳۵ نمونه هنجاری آمریکا بود. نمودارهای فوق توسط دکتر وین اشتین و سایر محققان دانشگاه تگزاس، بر اساس نمرات نمونه هنجاری دانشجویان آمریکا تهیه شده است. صدک ۵۰ و ۷۵ نمرات به وسیله خطوط بسته مشخص شده‌اند از این جدول به عنوان ملاک برای تمایز عملکرد خوب، متوسط و ضعیف دانشجویان آمریکا در بکارگیری راهبردهای مطالعه یادگیری استفاده می‌شود(۵).

جدول ۲: مقایسه راهبردهای مطالعه و یادگیری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد بر حسب سابقه مشروط شدن

راهبردهای مطالعه و یادگیری	میانگین رتبه غیر مشروط	میانگین رتبه مشروط	Z	P
نگرش	۲۵۹/۲۱	۲۵۵/۹۲	-۰/۱۲۲۵	۰/۹۰۲۵
انگیزش	۲۶۰/۵۲	۲۳۶/۷۳	-۰/۸۸۶۳	۰/۳۷۵۵
کنترل وقت	۲۶۰/۸۴	۲۳۲/۰۵	-۱/۰۷۲۷	۰/۲۸۳۴
اضطراب	۲۶۴/۸۳	۱۷۳/۵۳	-۳/۴۰۲۰	۰/۰۰۰۷
تمرکز	۲۶۲/۳	۲۱۰/۶۱	-۱/۹۲۵۹	۰/۰۵۴۱
پردازش اطلاعات	۲۶۳/۸۲	۱۸۸/۳۵	-۲/۸۱۱۶	۰/۰۰۴۹
انتخاب ایده اصلی	۲۶۲/۶۴	۲۰۵/۵۸	-۲/۱۳۳۸	۰/۰۳۲۹
راهنمای مطالعه	۲۶۰/۹۴	۲۳۰/۵۸	-۱/۱۳۱۶	۰/۲۵۷۸
خودآزمایی	۲۶۲/۶۳	۲۰۵/۷۰	-۲/۱۲۱۶	۰/۰۳۳۹
راهبردهای آزمون	۲۶۵/۱۳	۱۶۹/۱۱	-۳/۵۷۹۴	۰/۰۰۰۳

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]

نمودار ۱. مقایسه راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی مشهد با نمونه هنجاری دانشجویان امریکا

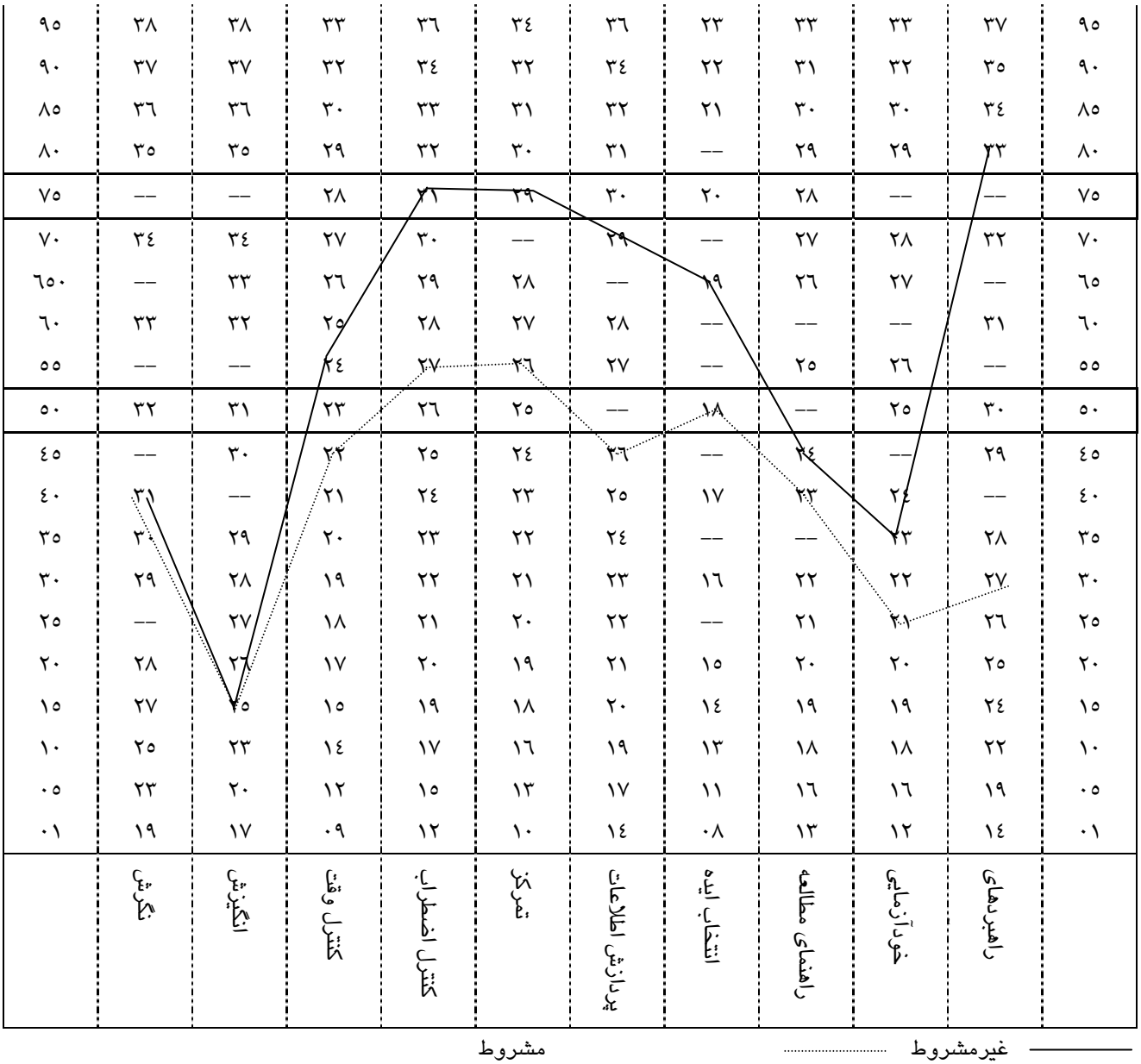
بحث

دانشجویان مورد بررسی در مقیاس‌های راهبردهای آزمون، نگرش، تمرکز و اضطراب، به ترتیب بالاترین نمرات و در انتخاب ایده اصلی، کمترین نمره را کسب کردند. نتایج نشان داد که راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان ما، بطور واضحی با نیمرخ راهبردهای مطالعه و یادگیری نمونه هنجاری از دانشجویان آمریکا(۱) و همچنین با راهبردهای دانشجویان سال اول نروژ(۷) در اکثر مقیاس‌ها تفاوت ظاهری دارد. در مطالعه حاضر، دانشجویان از اضطراب کمتر و تمرکز بیشتری نسبت به دانشجویان آمریکایی و نروژی برخوردار بودند. تفسیر این یافته‌ها نیاز به پژوهش‌های بیشتری در مورد علل احتمالی و مؤثر بر اضطراب و تمرکز دانشجویان دارد. اختلاف قابل توجهی بین میانگین نمرات دانشجویان ما در مقیاس انگیزش با دانشجویان آمریکایی وجود داشت و یافته‌های ما در این مقیاس، مشابه یافته‌های مطالعه براتن در نروژ می‌باشند(۷).

۹۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۸	۳۹	۲۵	۳۸	۳	۳۹	۹۹

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]

راهبردهای	خودآزمایی	راهنمای مطالعه	انتخاب ایده	پردازش اطلاعات	تمرکز	کنترل اضطراب	کنترل وقت	انگیزش	نگرش	
۳۷	۳۳	۳۳	۲۳	۳۶	۳۴	۳۶	۳۳	۳۸	۳۸	۹۵
۳۵	۳۲	۳۱	۲۲	۳۴	۳۲	۳۴	۳۲	۳۷	۳۷	۹۰
۳۴	۳۰	۳۰	۲۱	۳۲	۳۱	۳۳	۳۰	۳۶	۳۶	۸۵
۳۳	۲۹	۲۹	--	۳۱	۳۰	۳۲	۲۹	۳۵	۳۵	۸۰
--	--	۲۸	۲۰	۳۰	۲۹	۳۱	۲۸	--	--	۷۵
۳۲	۲۸	۲۷	--	۲۹	--	۳۰	۲۷	۳۴	۳۴	۷۰
--	۲۷	۲۶	۱۹	--	۲۸	۲۹	۲۶	۳۳	--	۶۵۰
۳۱	--	--	--	۲۸	۲۷	۲۸	۲۵	۳۲	۳۳	۶۰
--	۲۶	۲۵	--	۲۷	۲۶	۲۷	۲۴	--	--	۵۵
۳۰	۲۵	--	۱۸	--	۲۵	۲۶	۲۳	۳۱	۳۲	۵۰
۲۹	--	۲۴	--	۲۶	۲۴	۲۵	۲۲	۳۰	--	۴۵
--	۲۴	۲۳	۱۷	۲۵	۲۳	۲۴	۲۱	--	۳۱	۴۰
۲۸	۲۳	--	--	۲۴	۲۲	۲۳	۲۰	۲۹	۳۰	۳۵
۲۷	۲۲	۲۲	۱۶	۲۳	۲۱	۲۲	۱۹	۲۸	۲۹	۳۰
۲۶	۲۱	۲۱	--	۲۲	۲۰	۲۱	۱۸	۲۷	--	۲۵
۲۵	۲۰	۲۰	۱۵	۲۱	۱۹	۲۰	۱۷	۲۶	۲۸	۲۰
۲۴	۱۹	۱۹	۱۴	۲۰	۱۸	۱۹	۱۵	۲۵	۲۷	۱۵
۲۲	۱۸	۱۸	۱۳	۱۹	۱۶	۱۷	۱۴	۲۳	۲۵	۱۰
۱۹	۱۶	۱۶	۱۱	۱۷	۱۳	۱۵	۱۲	۲۰	۲۳	۰۵
۱۴	۱۲	۱۳	۰۸	۱۴	۱۰	۱۲	۰۹	۱۷	۱۹	۰۱

نمودار ۲. مقایسه راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد برحسب سابقه مشروط شدن

مقیاس انگیزش، پشتکار، خود تنظیمی‌و تمایل به سخت کوشی برای انجام وظایف تحصیلی و تکالیف درسی را نشان می‌دهد(۵). نمرات دانشجویان در این مقیاس به تمایل دانشجویان در بیان آنچه که واقعاً انجام می‌دهند یز بستگی دارد. علت این اختلاف ممکن است این باشد که دانشجویان آمریکایی عمدتاً بر این باورند که موفقیت و شکست هر فرد در زندگی به تلاش خود او بستگی دارد و بنابراین، برای رسیدن به اهداف خود، برای تلاش و فعالیت بیش از هر چیز دیگری ارزش قائل هستند(۷).

به هر حال، بدون داشتن اطلاعاتی درباره عقاید اسنادی دانشجویان، تفسیر اختلاف مشاهده شده در نمرات انگیزش دانشجویان ایرانی و نروژی با دانشجویان آمریکایی غیر ممکن است. برای درک عمیق علل این تفاوت، باید جزئیات انگیزش این دانشجویان مورد بررسی دقیق‌تر قرار گیرد. از آنجا که فعالیت‌های انگیزشی میزان تلاش و تقلا برای رسیدن به هدف را نشان می‌دهد و مطالعات فراوانی وجود دارد که ارتباط بالایی را بین انگیزش و یادگیری نشان داده‌اند، انجام بررسی‌های بیشتر در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد. دانشجویان ما از راهبرد خودآزمایی که نظارت فرد بر یادگیری خود را نشان می‌دهد، کمتر استفاده می‌کنند که بیانگر نیاز به

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]

آموزش آنان در این زمینه می‌باشد.

در مطالعه ما دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر، نگرش بهتری نسبت به تحصیل داشتند. این مسأله ممکن است به این دلیل باشد که پسران بیشتر از دختران تحصیل را به عنوان راهی برای اهداف آینده خود دنبال می‌کنند. نگرش منفی‌تر پسران با توجه به مسؤولیت داشتن مردان در تأمین معاش خانواده و اینکه تحصیل تضمین‌کننده اشتغال و رسیدن به اهداف بعدی آنان در زندگی نمی‌باشد، تا حدی قابل توجیه است. نگرانی دختران در این زمینه کمتر از پسران می‌باشد، به علاوه، طی سالهای اخیر، زنان به تحصیلات بیشتر تشویق شده‌اند که می‌تواند بر نگرش آنها نسبت به تحصیل مؤثر باشد. در مطالعه براتن، دانشجویان دختر نسبت به پسران در ٦ تا از مقیاس‌ها، نمرات بالاتری را کسب نمودند که اختلاف مشاهده شده معنی‌دار نبود(٨). در مطالعه ما دانشجویان پسر نمره بالاتری در مقیاس انتخاب ایده اصلی کسب نمودند و نمره آنان در پردازش اطلاعات مختصری بیشتر از دختران بود.

مقایسه بین دانشجویان بر اساس سابقه مشروط شدن در حداقل یکی از ترم‌های گذشته نشان داد دانشجویانی که سابقه شکست تحصیلی نداشتند، از اضطراب کمتری برخوردار بودند، ایده اصلی درسها را بهتر درک می‌کردند و اطلاعات را به نحو مطلوب‌تری پردازش می‌نمودند و از خودآزمایی و راهبردهای آزمون به میزان بیشتری استفاده می‌کردند. این یافته‌ها با نتیجه سایر مطالعات که ارتباط بین راهبردهای مطالعه و یادگیری را با موفقیت تحصیلی نشان داده‌اند، همخوانی دارد(٣،٧،٨و١٠).

مطالعه حاضر بیانگر عملکرد بهتر و نمرات بالاتر دانشجویان ما در کنترل اضطراب، تمرکز و استفاده از راهبردهای آزمون در مقایسه با نمونه هنجاری از دانشجویان آمریکا بود. نمره دانشجویان در انتخاب ایده اصلی، پایین‌تر از سایر راهبردها و در مقایسه، معادل صدک ٦٥ جدول هنجاری دانشجویان آمریکا بود. فعالیت‌های انگیزشی و در وهله بعد خودآزمایی در بین دانشجویان ما کم گزارش شده بود. تفسیر دقیق این نتایج منوط به تعیین هنجار مطالعه و یادگیری دانشجویان در کشور می‌باشد. این مطالعه همانند سایر مطالعات(٩) بیانگر انگیزش کمتر دانشجویانی بود که سابقه شکست تحصیلی دارند. بنابراین، اقدامات لازم به منظور تقویت انگیزش دانشجویان از جانب اساتید و برنامه‌ریزان آموزشی و تشویق آنان برای تلاش بیشتر ضروری به نظر می‌رسد. این یافته‌ها بیانگر عملکرد خوب دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندان‌پزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در کنترل اضطراب، تمرکز و استفاده از راهبردهای آزمون و سطح پایین فعالیت‌های انگیزشی آنان نسبت به مطالعه مشابه می‌باشد.

از آنجا که این پرسشنامه، ابزاری تشخیصی برای شناسایی نقاط قوت و ضعف مطالعه و یادگیری دانشجویان در ده حیطه جدا می‌باشد و می‌تواند در مشاوره‌های تحصیلی و نیز توسط خود دانشجویان به کار گرفته شود، تهیه جدول هنجاری راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان ایرانی به عنوان ملاکی برای ارزش‌یابی نتایج حاصل از پرسشنامه پیشنهاد می‌گردد.

قدردانی

این پژوهش با کمک مالی حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شده است. از حمایت معاونت محترم و شورای محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه شهید بهشتی کمال تشکر را داریم. همچنین کمک آقای ایوار براتن از مرکز تحقیقات آموزشی دانشگاه اسلو از نروژ، به جهت راهنمایی ارزنده و تقبل هزینه و زحمت ارسال مقالات خود و همکارانش، قابل تقدیر و سپاس است.

منابع

1. Weinstein CE, Palmer A, Shultz D. LASSI user manual. FL: H & H Publishing Co. 1987: 1-30.
2. Olejnik S, Nist SL. Identifying latent variables measured by the learning and study strategies inventory. J Exp Edu 1998; 60: 151-9.
3. Prus J, Hatcher L, Hope M. The learning and study strategies inventory as a predictor of first year academi success. J Freshman Years Experience 1995: 7(2): 7-26.
4. Woolfolk AE. Helping students to be strategic learners. Educational Psychology. 2nd ed. New York: Allyn & Bron Co. 1998: 271.
5. Weinstein CE, Palmer A, Shultz D. Learning and study strategies inventory. FL: H & H Publishing Co.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]

1987: 1-5.

٦. نورشاهی ن. افت تحصیلی در آموزش عالی. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی ۱۳۷۵؛ ۱۳-۱٤: ۷۱-۹۵.

7. Braten I, Olaussen BS. The learning and study strategies of Norwegian first year college students. Annual Meeting of the American Educational Research Association, San Diego. 1998.

8. Keane M. Preferred leaning styles and study strategies in a linguistically diverse baccalaureate nursing students population. J Nurs Edu 1993; 32(5): 214-21.

9. Mayo KE. Learning strategy instruction, exploring of metacognition. Reading Improvement 1993; 30(3): 130-3.

10. Hewlett MG, Boonstra J, Bell J, Zumbo BD. Can LASSI score profiles help identify postsecondary students with underlying reading problems. J College Reading and Learning 2000; 30(2): 135-43.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]

The Relationship of Students' Study strategies with their Personal Characteristics and Academic Background

Khadivzadeh T, Seyf A, Valai N.

Abstract

Introduction. *Learning and study strategies improve academic success through facilitating learning. Identifying the students' learning and study strategies is essential for educational interventions. This research was conducted to determine students' learning and study strategies and their relationship with their personal charactristics and academic background in Mashad University of Medical Sciences in 1999 and also, to compare these strategies with American students' norms.*

Methods. *In this descriptive analytical study 412 first to third year students from schools of medicine, dentistry and pharmacy were selected by a stratified random sampling. The Learning and Study Strategy Inventory (LASSI) prepared by Weinstein et al, which consists of 10 subscales was completed by the subjects. The profile of students' learning and study strategies was compared with American students' norms. Data was analyzed using Mann-whitney and Kruskal Wallis tests.*

Results. *The median of students' scores in test strategies, attitude, and anxiety control were 33, 32 and 31 out of 40, respectively which showed the most scores. The least score belonged to selecting main idea which was equal to 19. The median score for different areas of learning and study strategies had no significant difference according to discipline and study levels. Students' mean score in test strategies, concentration and motivation was equal to 80th, 75th and 15th percentile of American students' norms, respectively.*

Conclusion. *Students had good performances on test-strategies, anxiety control and concentration, but showed poor levels of motivation. The use of Weinstein learning and study strategies questionnaire in identifying students' weaknesses and strengths in learning and studying is recommended.*

Key words. Study strategies, Learning, Student, Personal characteristics, Academic background

Address. Khadivzadeh T, Medical Education Development Center, Mashad University of Medical Sciences, Mashad, Iran.

Source. Iranian Journal of Medical Education 2005, 4(12): 53-60.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-13]